

เหตุผลสำคัญในการตัดสินใจเปลี่ยนพื้นที่เพื่อปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

Key Reasons on Decision Making to Change Land Use for Oil Palm Plantations in Suan Luang Subdistrict, Chaloe Phrakiat District, Nakhon Sri Thammarat Province

สรธรรม แก้วตาทิพย์^{1,2}, อุไรวรรณ ทองแกมแก้ว* และ สรพงศ์ เบลญศรี¹
Sornram Kaewtatip^{1,2}, Uraiwan Tongkaemkaew^{1*} and Sorapong Benchasri¹

บทคัดย่อ: งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาประเด็นสำคัญในการตัดสินใจการเปลี่ยนพื้นที่เพื่อปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกร ในตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชากรศึกษาคือเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เป็นสมาชิกนิคมพืชพลังงาน ตำบลสวนหลวง จำนวน 115 ราย เก็บข้อมูลในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2560 โดยการสำรวจและใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จากการศึกษาพบว่า พื้นที่ทำการศึกษามีลักษณะเป็นป่าพรุ เกษตรกรใช้พื้นที่นี้เพื่อทำนาตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. 2532 แต่ประสบปัญหาดินมีความเป็นดินพรุมีความเป็นกรดสูงและน้ำท่วมขังเป็นเวลานานส่งผลต่อผลผลิตข้าวต่ำ ทำให้ที่นาทยอยถูกทิ้งร้างและเริ่มปรากฏให้เห็นชัดเจนขึ้นในปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา ต่อมาในปี พ.ศ. 2541 พื้นที่นี้ได้เริ่มเปลี่ยนเป็นการปลูกปาล์มน้ำมันและปรากฏให้เห็นจนถึงปัจจุบัน สำหรับเหตุผลสำคัญของเกษตรกรในการตัดสินใจเปลี่ยนการใช้ที่ดินนี้เป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันคือ การมีที่ดินเป็นของตนเอง หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนเงินลงทุนในการเพาะปลูกและการทิ้งร้างที่ดินมาเป็นเวลานาน ส่วนข้อคิดเห็นหลังจากทำสวนปาล์มน้ำมันในเชิงบวกพบว่า ปาล์มน้ำมันสามารถเจริญเติบโตและให้ผลผลิตได้ในดินพรุ การจัดการสวนปาล์มน้ำมันไม่ซับซ้อน โรคและศัตรูพืชมีน้อย นอกจากนั้นเกษตรกรยังได้ประโยชน์จากการเลี้ยงปลาในคูที่ยกทรงปลูกปาล์มน้ำมัน และปาล์มน้ำมันส่งผลต่อครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น ขณะที่ข้อคิดเห็นในเชิงลบพบว่า ต้นทุนการผลิตสูงโดยเฉพาะค่าปุ๋ยและค่าแรงงาน ผู้ผลิตไม่สามารถกำหนดราคาขายได้ และขาดแคลนแรงงานในครัวเรือน

คำสำคัญ: ป่าพรุ นาร้าง ดินกรด ดินพรุ

ABSTRACT: The objective of this study was to investigate the key reasons of farmers' decision changing from land use to oil palm plantations in the case of Suan Luang Sub-District, Chaloe Phrakiat District, Nakhon Si Thammarat Province. The population sample was 115 oil palm farmers who were the members of the Energy Crop Settlement, Suan Luang Sub-district. The study was conducted in May 2017 by surveying and using semi-structured interview. The results showed that; the study area is a swamp forest. Farmers used this area for paddy fields since before 1989, but they experienced soil problems with peat soil, high acidity and flooding for a long time, which results in

¹ คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง 222 หมู่ 2 ต. บ้านพร้าว อ. ป่าพะยอม จ. พัทลุง 93210 Faculty of Technology and Community Development, Thaksin University, 222 Moo 2 Baan Poaw Sub-district, Papayom District, Phatthalung Province 93210, Thailand

² คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ไร่ใหญ่ 109 หมู่ 2 ต. ไร่ใหญ่ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช 80110

Faculty of Agriculture, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Nakhon Si Thammarat Campus, Sai Yai, 109 Moo 2, Tham Yai Sub-district, Thung Song District, Nakhon Si Thammarat Province 80110, Thailand

* Corresponding Author: uraiwan@tsu.ac.th

low yield. There was causing the paddy field desertion gradually and began to appear more clearly in 1990 onwards. Later, in 1998, this area began to change to oil palm plantations and bloom visible until now. For the key reasons for the oil palm farmers decide to change the land use to oil palm planting was they owned the land, government agencies provide financial support for cultivation and long allowing of abandoned land. As for the positive comments from the farmers after cultivating oil palm, oil palm can be grown and produced in peat soils, and the management of oil palm plantations was not complicated, with few diseases and enemies. Moreover, the farmers have received the benefit of fish in oil palm grooves and household income increased by oil palm activity. While the negative comments were a high cost of oil palm production, especially fertilizer and labor costs, and the oil palm farmers cannot determine the selling price and lack of labor in the household.

Keyword: swamp forest, abandoned rice fields, soil acidity, peat soil

บทนำ

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย และเป็นพืชน้ำมันที่มีศักยภาพในการแข่งขันทางการตลาดสูงกว่าพืชน้ำมันชนิดอื่น เนื่องจากเป็นพืชน้ำมันที่ให้ผลผลิตน้ำมันสูงและมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าพืชน้ำมันชนิดอื่น (กรมวิชาการเกษตร, 2553) จากนโยบายกำหนดให้ปาล์มน้ำมันเป็นแหล่งพลังงานทดแทนของประเทศ และราคาผลผลิตเป็นที่น่าสนใจ ทำให้เกษตรกรทางภาคใต้มีการขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเพิ่มมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด โดยพบว่าเกษตรกรบางรายมีการปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ที่ดิน เช่น การเปลี่ยนพื้นที่นาข้าวเป็นการปลูกปาล์มน้ำมันแทน เนื่องจากเห็นว่าปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญในเชิงเศรษฐกิจมากขึ้นในขณะที่ข้าวกลับมีความสำคัญเชิงเศรษฐกิจน้อยกว่าเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่น (อัจฉรา ทองประดับ, 2553) กรณีดังกล่าวพบในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังของจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยพบว่าลุ่มน้ำปากพนัง (พื้นที่ทั้งหมด 1.98 ล้านไร่) ซึ่งเป็นป่าพรุหรือบางที่เรียกว่า ป่าพรุควนเคร็ง ซึ่ง นฤมล ชุนวิชัย (2558) กล่าว ป่าพรุควนเคร็ง มีพลวัตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าพรุควนเคร็งแบ่งออกเป็น 3 ยุค คือยุคป่าเขียว (ก่อนพ.ศ. 2505) ยุคหลังवादภัย (พ.ศ. 2505-2539) และยุคเกษตรเชิงพาณิชย์ (พ.ศ. 2540-ปัจจุบัน) ดังนั้นหลังจากยุคหลังवादภัยก่อให้เกิดปัญหาการรังเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากปัญหาดินมีความเป็นกรดสูง ดินเป็นดินพรุ และเกิดปัญหาน้ำท่วมขังในพื้นที่เป็นประจำ บางครั้งน้ำทะเลมีการไหลทะลักเข้ามาในพื้นที่จึงทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการทำนาหรือใช้พื้นที่เพื่อการเพาะปลูกอย่างอื่นได้ ต่อมากรมพัฒนาที่ดินจึงได้เข้าไปส่งเสริมให้ปลูก

ปาล์มน้ำมันในพื้นที่ดังกล่าว โดยมีตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ เป็นตำบลนำร่อง ในปี พ.ศ. 2551-2554 (กรมพัฒนาที่ดิน, 2552) ดังนั้น การศึกษานี้จึงทำการศึกษาเหตุผลสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการเปลี่ยนพื้นที่เพื่อปลูกปาล์มน้ำมันในตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการสนับสนุนการตัดสินใจของเกษตรกรรายอื่นในการปรับเปลี่ยนพื้นที่และการส่งเสริมอาชีพในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังได้อย่างเหมาะสม

วิธีการศึกษา

1. การเลือกพื้นที่ศึกษา ทำการเลือกตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช แบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกหมู่บ้านที่เป็นพื้นที่นำร่องในการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่นาร้างหรือพื้นที่รกร้างของกรมพัฒนาที่ดิน ในปี พ.ศ. 2551-2554 ซึ่งได้แก่ หมู่ที่ 1, 3, 7, 12 และ 13 (กรมพัฒนาที่ดิน, 2552) แต่ในการศึกษานี้ได้ทำการเลือกหมู่บ้านแบบเจาะจง 2 หมู่บ้าน คือหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 7 ทั้งนี้เนื่องจากมีจำนวนเกษตรกรเข้าโครงการนำร่องมากที่สุดในแต่ละพื้นที่ที่จำนวน 287 ครัวเรือน

2. การเลือกประชากรศึกษา ครัวเรือนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกนิตยการเกษตรพืชพลังงานในโครงการปลูกปาล์มน้ำมัน และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) กรมพัฒนาที่ดิน และกรมส่งเสริมการเกษตร ในหมู่ที่ 3 จำนวน 138 ราย และหมู่ที่ 7 จำนวน 149 ราย รวมเป็น 287 ราย (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2554) ทำการเลือกเกษตรกรโดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าว

จำนวน 115 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.06 ของประชากรทั้งหมด 287 ราย

3. การเก็บข้อมูล ทำการสำรวจข้อมูลทุติยภูมิทางกายภาพของพื้นที่ศึกษา (Observation) และสัมภาษณ์ผู้รู้ (Key informants) เกี่ยวกับช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน การใช้ประโยชน์ที่ดิน และผลกระทบที่ปรากฏให้เห็น จากนั้นทำการเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 115 ราย ในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2560 ทำการสอบถามข้อมูลเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจเปลี่ยนการใช้ที่ดินเป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน และข้อคิดเห็นในเชิงบวกและเชิงลบหลังจากทำสวนปาล์มน้ำมัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ส่วนข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากการสำรวจนำมาวิเคราะห์ผลแบบพรรณนาเพื่อใช้ในการสนับสนุนการอธิบายข้อมูลผลเชิงปริมาณ

ผลและวิจารณ์

การเปลี่ยนการใช้ที่ดินที่ตำบลสวนหลวง อำเภอลำปางหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการศึกษาพบว่า เดิมทีก่อนปี ค.ศ. 1963 (พ.ศ. 2506) พื้นลุ่มน้ำปากพอง ตำบลสวนหลวง อำเภอลำปางหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความอุดมสมบูรณ์ สภาพเป็นป่าดงดิบชื้น มีน้ำท่วมขัง ต่อมาเกษตรกรให้ข้อมูลว่า ประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่ที่อื่นได้อพยพลงมาบุกเบิกพื้นที่เพื่อเปลี่ยนพื้นที่เป็นการทำนา ซึ่งในช่วงนั้น Sujaritpong (2006) รายงานว่า ก่อนปี ค.ศ. 1996 (พ.ศ. 2539) เป็นช่วงที่มีการส่งเสริมการทำนาจากหน่วยงานภาครัฐ จึงทำให้พื้นที่ป่าถูกบุกรุกเพื่อทำนาขยายวงกว้าง ขณะเดียวกัน นฤมล (2558) ได้รายงานไว้ว่า ก่อนปี 1989 (พ.ศ. 2532) พื้นที่ดังกล่าวได้เกิดวาทภัย ทำให้ป่าถูกทำลาย ในช่วงนี้เกษตรกรให้ความเห็นว่า จากปัญหาวาทภัยทำให้พื้นที่เกิดการเสื่อมโทรมมากยิ่งขึ้น ดินพุกกลายเป็นดินกรดจัดเพิ่มขึ้น น้ำท่วมขังและภัยแล้งนานขึ้น ทำให้ผลผลิตข้าวตกต่ำ รายได้ไม่คุ้มทุนจึงเกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานออกนอกพื้นที่เพื่อหางานทำ ต่อมาในช่วงปี ค.ศ. 1990-2009 (พ.ศ. 2533-2552) เริ่มปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า เกษตรกรส่วนใหญ่

ไม่ได้ใช้พื้นที่เพื่อทำนา จึงเกิดการทิ้งนาร้างตั้งแต่นั้นมา ขณะเดียวกันปัญหาของดินก็ยังเป็นปัญหาอยู่เช่นเดิม อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าพื้นที่นี้ได้กลายเป็นพื้นที่นาร้างแต่ก็พบว่าเกษตรกรบางรายยังใช้ประโยชน์ที่ดินอยู่ เช่น การเลี้ยงสัตว์ (วัว กระบือ แพะ) การขุดบ่อเลี้ยงปลา การยกร่องเพื่อทำสวนผสมผสาน และในช่วงคาบเกี่ยวกันคือ ค.ศ.1998-2006 (พ.ศ. 2541-2549) กรมพัฒนาที่ดินก็ได้เข้ามาส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมัน และเริ่มเห็นการเปลี่ยนแปลงพื้นที่นาร้างเป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันได้ชัดเจนขึ้นในปี ค.ศ. 2010 (พ.ศ.2553) เป็นต้นมา จากการสอบถามเกษตรกรพบว่า ปาล์มน้ำมันให้ผลผลิตประมาณ 1-3 ตัน/ไร่/ปี ซึ่งได้น้อยกว่าที่ดอนและพื้นที่เนินเขาประมาณ 1-2 ตัน/ไร่/ปี แต่ปัญหาสภาพดินก็ยังพบเช่นเดิมคือ ดินพรุ ดินกรด และดินเปรี้ยว (Table 1) Long et al (2008) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่ดินได้รับผลกระทบมาจากด้านเศรษฐกิจสังคมและสภาพอากาศเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับการเปลี่ยนพื้นที่ในตำบลสวนหลวง อำเภอลำปางหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช นั้นคือด้านเศรษฐกิจสังคมคือการเพิ่มขึ้นของประชากร ทำให้มีความต้องการใช้ที่ดินสำหรับการเพาะปลูกพืชอาหารมากขึ้น ประกอบกับรัฐให้การสนับสนุนการทำนาจึงทำให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ป่าพรุนี้เป็นพื้นที่ทำนา ต่อมาพื้นที่เกิดภัยธรรมชาติ คือวาทภัย จึงทำให้เกิดการเสื่อมโทรมและทำให้ผลผลิตข้าวต่ำและต้นทุนการผลิตสูง จึงทำให้เกิดการทิ้งร้างพื้นที่ อย่างไรก็ตามก็เป็นข้อดีสำหรับพื้นที่ที่เคยเป็นพื้นที่เสื่อมโทรมที่สามารถทำการเกษตรได้ โดยในพื้นที่นี้สามารถปลูกปาล์มน้ำมันได้ ซึ่ง ถนัดศรี (2555) กล่าวว่า ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่ทนภัยธรรมชาติได้ดีกว่าพืชอื่น และเป็นอีกทางเลือกใหม่สำหรับเกษตรกรซึ่งใช้เวลาปลูกประมาณ 3 ปี ก็สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ และให้ผลผลิตยาวนานถึง 25 ปี การปลูกแบบยกร่องมีข้อดีคือ สามารถให้น้ำแก่ต้นปาล์มโดยผ่านระบบคูนน้ำได้ทั่วถึง และป้องกันน้ำท่วม เพราะหากมีฝนตกมากเกินไป น้ำจะไหลมาลงที่คูนน้ำได้ ขณะที่ ปิยวรรณ และคณะ (2560) กล่าวว่า ดินพรุเป็นดินที่เหมาะสมต่อการปลูกปาล์มน้ำมันอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบในตำบลเกาะเกด อำเภอยะฮี จังหวัดนครศรีธรรมราช แต่หากดินพรุมีปริมาณของธาตุทองแดงมากถือว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยถึงไม่เหมาะสม แสดงว่าพื้นที่ตำบลสวนหลวง

Table 1 Land use change pattern at Suan Luang Sub-District Chaloe Phrakiat District Nakhon Si Thammarat Province

Time line	Land use change	Impact
Before 1963 (2506)	Khuan Kreng swamp forest area	- Waterlogging whole year - Peat soil, muck soil - A few paddy field - Destroyed forest by forest fires
1989-1996 (2532-2539)	Paddy field	- Peat soil, acidic soil - Long waterlogging in the rainy season - Drought for a long time in the rainy season - Rice yield low productivity - Migrant in the capital
1990-2009 (2533-2552)	The emergence of abandoned paddy fields	- Peat soil, acidic soil - Lack of water resource in the summer season - Livestock (cow, buffalo, goat) - Dig a fish pond naturally - Digging grooves for mixed farming. - Soil infertility
1998-2006 (2541-2549)	Oil palm pilot	- Land Development Department has promoted the planting of oil palm.
2010 to Present (2553 to present)	Oil palm	- Peat soil, acidic soil - Oil palm yield about 1-3 tons/rai/year

อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกปาล์มน้ำมันในระดับปานกลาง เพราะปาล์มน้ำมันสามารถให้ผลผลิตได้ถึงแม้ว่าจะให้ผลผลิตน้อยกว่าพื้นที่ดอนหรือเนินเขาก็ตาม

เหตุผลในการตัดสินใจเปลี่ยนการใช้ที่ดินเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน

จากการศึกษาเหตุผลในการตัดสินใจเปลี่ยนการใช้ที่ดินเป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช จากเกษตรกร จำนวน 115 คน พบว่าเหตุผลหลักในการตัดสินใจเปลี่ยนการใช้ที่ดิน

เป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน คือ การมีพื้นที่เป็นของตัวเอง (ร้อยละ 100.00) หน่วยงานภาครัฐจัดหาเงินทุน (ร้อยละ 100.00) เช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร มีการแจกต้นกล้าปาล์มน้ำมัน การขุดยกร่องปรับสภาพพื้นที่ให้ฟรี การจัดอบรมให้ความรู้ กระจอบเหมาะกับช่วง ปี พ.ศ. 2553 เกษตรกรให้เหตุผลว่าราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันปรับตัวสูงขึ้น ในขณะที่ราคาข้าวต่ำลง ทำให้เกษตรกรมีความสนใจมากขึ้นในการเข้าร่วมโครงการ จากข้อมูลของ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2555) รายงานว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2552 ราคาปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 2.34-3.64 บาทต่อกก. และปรับตัวสูงขึ้นในปี พ.ศ. 2553 เป็น

4.26 บาทต่อกก. ส่วนราคาข้าวในช่วงเวลาเดียวกันคือ 5,907-10,129 บาทต่อตัน และปรับตัวสูงขึ้นในปี พ.ศ. 2553 เป็น 10,535 บาทต่อตัน ถึงแม้ว่าราคาข้าวมีการปรับตัวสูงขึ้นแต่การปลูกข้าวในดินพรุให้ผลผลิตต่ำ ดังนั้นเกษตรกรจึงอาจกล่าวได้ว่าราคาที่ได้ไม่คุ้มทุน และอีกประการคือปาล์มน้ำมันสามารถปลูกและทนทานต่อดินพรุ นอกจากนี้ยังมีอีกเหตุผลหลายประการต่อมาคือ การที่เกษตรกรได้ปล่อยพื้นที่ว่างเปล่าเป็นเวลานาน (ร้อยละ 90.43) การปลูกปาล์มน้ำมันตามเพื่อนบ้าน (ร้อยละ 83.48) และการมีประสบการณ์ในด้านสวนปาล์มน้ำมันจากการ

ทำงานรับจ้าง (ร้อยละ 18.26) ตามลำดับ (Table 2) เห็นได้ว่าประเด็นปาล์มน้ำมันมีความทนทานในดินพรุเป็นประเด็นหนึ่งที่สำคัญ ดังที่ ไพโรจน์ (2561) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในระดับปกติ (normal-influence factors) ในการตัดสินใจปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองได้แก่ ความทนทานของข้าวพันธุ์พื้นเมืองต่อศัตรูพืช และปัจจัยด้านความสามารถของแรงงาน (ความสามารถของแรงงานครัวเรือนและความรู้ทักษะ) ส่วนเกณฑ์ในการตัดสินใจหลักประกอบด้วย เกณฑ์ผลลัพธ์ของการดำรงชีวิตที่พึงปรารถนา เกณฑ์ทรัพย์สินหรือต้นทุนในการดำรงชีพ

Table 2 Reasons for decision making changing land use to oil palm plantation areas

Reason	n=115	%
1. Own land	115	100.00
2. Government agencies provide funding for cultivation, high oil palm prices (the cultivation year 2010)	115	100.00
3. Oil palm tolerant in peat soil	115	100.00
4. Allow area empty for a long time	104	90.43
5. Planted according to neighbors	96	83.48
6. Have experience in oil palm plantations from being an employee	21	18.26

เกณฑ์ความอ่อนแอและไม่แน่นอน และเกณฑ์โครงสร้างและกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งเกณฑ์เหล่านี้อาจมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจหลักของการปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกร

ข้อคิดเห็นในเชิงบวกและเชิงลบของเกษตรกรหลังจากทำสวนปาล์มน้ำมัน

ข้อคิดเห็นในเชิงบวกหลังปลูกปาล์มน้ำมันพบว่า ข้อคิดเห็นที่เกษตรกรเห็นพ้องกัน คิดเป็นร้อยละ 100.00 คือ 1. ปาล์มน้ำมันสามารถเจริญเติบโตได้ในพื้นที่ดินพรุ 2. ปาล์มน้ำมันมีการจัดการดูแลรักษาไม่ยุ่งยากและมีโรคและศัตรูพืชน้อย 3. เกษตรกรสามารถใช้ระยะเวลาว่างปลูกปาล์มน้ำมันเลี้ยงปลา

เพื่อบริโภคและจำหน่าย 4. เกษตรกรมีรายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น ทำให้เศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น มีการเข้าถึงแหล่งเงินทุนสำหรับสินเชื่อได้ง่ายขึ้น มีแหล่งการขายปัจจัยการผลิตในหมู่บ้านและลานเทรับซื้อผลผลิตปาล์มน้ำมันในหมู่บ้าน 5. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยคอกในสวนปาล์มน้ำมันเพื่อปรับสภาพโครงสร้างของดิน ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น และ 6. การปลูกปาล์มน้ำมันโดยการยกทรง ทำให้สามารถลดปัญหาน้ำท่วมพื้นที่เกษตรได้ ส่วนข้อคิดเห็นรองลงมาคือ โครงสร้างพื้นฐานมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น เช่น มีถนนเข้าหมู่บ้าน มีทางเข้าสวน ทำให้มีความสะดวกในการขนส่งผลผลิต (ร้อยละ 81.74) แรงงานคืนถิ่นจากการไปประกอบอาชีพที่อื่น (ร้อยละ 68.70)

มีการทำฟาร์มแบบผสมผสานในสวนปาล์มน้ำมัน (ร้อยละ 45.22) และมีการสร้างที่อยู่อาศัยแบบถาวรในสวนปาล์ม (ร้อยละ 20.00) ตามลำดับ (Table 3) ขณะที่ข้อคิดเห็นในเชิงลบพบว่า ข้อคิดเห็นที่เกษตรกรเห็นพ้องกัน คิดเป็นร้อยละ 100.00 คือ ต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันสูง เช่น ปุ๋ย แรงงาน ขณะที่ราคาผลผลิตลดลงในบางช่วงเวลา และอีกประเด็นคือ เจ้าของลานรับซื้อหรือโรงงานเป็นผู้กำหนดราคา ส่วนข้อคิดเห็นลำดับรองลงมาคือ ขาดแรงงานใน

ครอบครัว เพราะต้องใช้แรงงานในทุกขั้นตอนการผลิต (ร้อยละ 84.35) เกษตรกรบางครัวเรือนมีแรงงานเป็นผู้สูงวัย (อายุมากกว่า 60 ปี) และไม่มีทายาท (ร้อยละ 71.30) การปลูกปาล์มน้ำมันทำให้มีใช้สารกำจัดวัชพืชเพิ่มมากขึ้นในการจัดการสวน (ร้อยละ 59.13) และมีการลงทุนเพิ่มขึ้นเช่นซื้อเครื่องสูบน้ำ รถแทรกเตอร์ขนส่งผลผลิต เครื่องตัดหญ้า (ร้อยละ 55.65) ตามลำดับ (Table 3) จากผลสะท้อนข้อคิดเห็นทำให้ทราบว่า ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่สามารถปลูกในพื้นที่ดินพุ่มได้

Table 3 Positive and negative feedback from oil palm plantations

Positive feedback	n=115	%
1. Oil palm can grow in the peat soil	115	100.00
2. Oil palm management is not complicated, less disease and pest	115	100.00
3. Raising fish in the canal between a row of oil palm	115	100.00
4. Increase family economic from oil palm production	115	100.00
5. Soil fertility increase due to increase the use of organic fertilizer and manure in oil palm plantations	115	100.00
6. Reduce flooding due to the planting of trenches	115	100.00
7. Road development into an oil palm plantations	94	81.74
8. Labor in family return home	79	68.70
9. Integrated farming in oil palm plantations, earning income activities	52	45.22
10. Building a permanent residence	23	20.00
Negative feedback	n=115	%
1. The high cost of production such as fertilizer, labor while the production prices drop in certain periods	115	100.00
2. The purchaser determines the price of the product	115	100.00
3. Lack of family labor	97	84.35
4. Farmer age is over 60 years old and without inheritance	82	71.30
5. Herbicides increase	68	59.13
6. Increased investment, such as water pumps, lawnmower, production truck	64	55.65

แต่เกษตรกรต้องมีการลงทุนด้านปัจจัยการผลิตในการปรับปรุงดินเพิ่มขึ้น ดังที่ ถนัดศรี (2555) กล่าวว่า ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่ทนภัยธรรมชาติได้ดีกว่าพืชอื่น ใช้เวลาปลูกประมาณ 3 ปี จึงให้ผลผลิตและสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตต่อไปอีก 25 ปี และการปลูกแบบยกร่องมีข้อดีคือ สามารถให้น้ำแก่ต้นปาล์มโดยผ่านระบบคูน้ำได้ทั่วถึง และป้องกันน้ำท่วมได้ด้วย เพราะหากมีฝนตกมากเกินไป น้ำจะไหลมาลงที่คูน้ำได้ แต่การปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ดินพรุอาจส่งผลในทางลบ คือต้องมีการลงทุนสูงในการจัดการพื้นที่ ขณะที่ อาริยา (2559) กล่าวว่า การผลิตปาล์มน้ำมันมีความต้องการใช้ปุ๋ยหรือธาตุอาหารพืชในปริมาณมากเพื่อให้ได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ ซึ่งบางช่วง ปาล์มน้ำมันอาจมีราคาการผลิตลดลงทำให้เกษตรกรขาดเงินทุนในการซื้อปัจจัยการผลิต

สรุปผล

จากการศึกษาเหตุผลการตัดสินใจของเกษตรกรในการเปลี่ยนพื้นที่เพื่อปลูกปาล์มน้ำมันที่ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ การมีที่ดินเป็นของตัวเอง หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน ราคาปาล์มน้ำมันปรับตัวสูง และการจัดการดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมันไม่ซับซ้อน โรคและศัตรูพืชมีน้อย สำหรับข้อคิดเห็นหลังการปลูกปาล์มน้ำมันในเชิงบวกพบว่า ปาล์มน้ำมันสามารถสามารถเจริญเติบโตและให้ผลผลิตได้ในพื้นที่ดินพรุ และเกษตรกรได้ใช้ประโยชน์จากคูระหว่างแถวปลูกปาล์มน้ำมันเลี้ยงปลาเพื่อบริโภค ส่วนข้อคิดเห็นในเชิงลบพบว่า ต้นทุนการผลิตสูง เช่น ปุ๋ย แรงงาน และราคาที่ได้ไม่สามารถกำหนดได้เอง ซึ่งผลการศึกษานี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลให้กับเกษตรกรที่มีพื้นที่เป็นดินพรุหรือในรายที่มีพื้นที่รกร้างว่างเปล่าใช้สำหรับประกอบการตัดสินใจในการใช้ประโยชน์ที่ดิน และเป็นแนวทางในการพัฒนาปาล์มน้ำมันที่ปลูกในพื้นที่ดินพรุให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นรวมถึงการพัฒนาการตลาดให้เกิดความเป็นธรรมระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาที่ดิน. 2552. รายงานผลการดำเนินการโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมวิชาการเกษตร. 2553. ปาล์มน้ำมัน...วิกฤติหรือโอกาส. สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2559 จาก http://it.doa.go.th/pibai/pibai/n14/v_8-sep/rai.html
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2554. ระบบฐานข้อมูลทะเบียน. สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2559 จาก <http://www.survey.doae.go.th/Indexhome.php?pgp=home>.
- ถนัดศรี สวัสดิวัตน์. 2555. สวนปาล์มน้ำมันยกร่อง. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2559 จาก <https://www.thairath.co.th/content/256327>.
- นฤมล ชุนวิชัย. 2558. พลวัตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าพื้ควนเค็ง. วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ 10 (1) :153-74.
- ปิยวรรณ เนื่องมัจฉา เอ็จ สโรบล วิพัทธ์ร์ จินตนา และกฤตยา กานต์ เดชดี. 2560. การศึกษาความเหมาะสมของดินพรุเพื่อการปลูกปาล์มน้ำมันในตำบลเกาะเกิด อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2560 จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/swujournal/article/view/93726>
- ไพโรจน์ นवलนุ้ม. 2561. การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ตามลำดับชั้นในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองกรณีศึกษาในเขตตำบลนาบนาบ อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารจัดการ 7 ฉบับพิเศษ: 27-42.
- สำนักงานเศรษฐกิจเกษตร. 2556. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2555. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์: กรุงเทพฯ. 174 น.

- อัจฉรา ทองประดับ. 2553. การวิเคราะห์ผลกระทบ ต่อความมั่นคงด้านอาหารของครอบครัวจาก การเปลี่ยนพื้นที่นาข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจอื่นๆ ในตำบลการเกิด อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ .
- อาริยา จูตคง.2559. ปาล์มน้ำมัน...วิกฤตหรือ โอกาส. สืบค้นเมื่อ18 สิงหาคม 2559 จาก http://doa.go.th/pibai/pibai/n14/v_8-sep/rai.html.
- Long, H., X. Wu, W. Wang and G. Dong. 2008. Analysis of Urban-Rural Land-Use Change during 1995-2006 and Its Policy Dimensional Driving Forces in Chongqing, China. Sensors 8: 681-699.
- Sujaritpong, S. 2006. Integrated Conservation and Restoration of Peatland Kuen Kreng, National Reserved Forest, Nakhon Si Thammarat Province. Protected Areas Regional Office 15, Department of Natural Park Wildlife and Plant Conservation.